

- of national security]. *Demokratychnе vriaduvannia*: Elektronne naukove fakhove vydannia Lvivskoho rehionalnogo instytutu derzhavnogo upravlinnia Natsionalnoi akademii derzhavnogo upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. № 7. URL: <http://lvivacademy.com/visnik7/index.html> [in Ukrainian].
26. Pro Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [About the Bureau of Economic Security of Ukraine]: proekt Zakonu Ukrainy vid 2 lypnia 2020 r. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69331 [in Ukrainian].
 27. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy [On the national security of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2018 r. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].
 28. Prokhozhev A.A. (1995). Natsionalnaia bezopasnost : k edinomu ponimaniuu suti i terminov [National security: towards a common understanding of the essence and terms]. *Bezopasnost*. № 9. pp. 11–19.
 29. Raizberg B.A., Lozovskii L.Sh., Starodubtceva E.B. (1999). Sovremennyi ekonomicheskii slovar [Modern Economic Dictionary]. M. Infra-M. 479 p.
 30. Reznik O.N. (2016). Ekonomicheskaia bezopasnost kak sostavliaiushchaia natsionalnoi bezopasnosti Ukrainy, kotoraiia okhraniaet finansovuiu sistemu Ukrainy [Economic security as a component of the national security of Ukraine, which protects the financial system of Ukraine]. *Legea si viata*. № 11/2 (299). pp. 92–95.
 31. Reznik O.M. (2019). Administratyvno-pravovi zasady diialnosti pravookhoronnykh orhaniv iz zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Administrative and legal bases of activity of law enforcement bodies on maintenance of financial and economic safety of Ukraine]: dys.... dokt. yuryd. nauk : 12.00.07. Sumy. 509 p. [in Ukrainian].
 32. Timokhin P.P. (1993). K formirovaniuu kontseptcii bezopasnosti Rossii [Towards the formation of a security concept for Russia]. *Bezopasnost*. № 6. pp. 30–56.
 33. Ukrainskyi tlumachnyi slovnyk [Ukrainian explanatory dictionary]. 2001. URL: <http://language.br.com.ua> [in Ukrainian].
 34. Shemshuchenko Yu.S. (1998). Yurydychna entsyklopediia. [Legal encyclopedia] URL: <http://leksika.com.ua/legal/> [in Ukrainian].
 35. Iarochkin V. (2000). Sekiuritologiiia – nauka o bezopasnosti zhiznediatalnosti [Securitology is the science of life safety]. Moskva : Os-89. 400 p.
 36. Oxford Advanced Learner’s Dictionary. Oxford, 1995. 1476 p. [in English].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.23>

ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA PRACOWNIKÓW PAŃSTWOWEGO BIURA ŚLEDZCZEGO: STOSUNEK DO INNYCH RODZAJÓW ODPOWIEDZIALNOŚCI PRAWNEJ

Andriy Maksymovych

*aspirant Laboratorium Naukowego ds. Problematyki Działalności Prewencyjnej i Zapobiegania Korupcji
Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0002-0279-2991

e-mail: AndMaksymovyc99@ukr.net

Adnotacja. W artykule przeanalizowano przepisy naukowe i regulacyjne dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników Państwowego Biura Śledczego, w szczególności przeprowadzono analizę porównawczą odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników Państwowego Biura Śledczego z innymi rodzajami odpowiedzialności prawnej, co umożliwiło analizę istoty prawnej i charakterystycznych cech tego rodzaju odpowiedzialności, a także podkreślenie konkretnych podstaw, zgodnie z którymi należy odróżnić ją od innych rodzajów odpowiedzialności prawnej w celu wyeliminowania możliwych przejawów „mieszania” lub bezpodstawnego ich identyfikowania. W wyniku badania stosunku odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników Państwowego Biura Śledczego do innych rodzajów odpowiedzialności prawnej (administracyjnej, karnej, cywilno-prawnej) wnioskowano o niezależnym, szczególnym, specyficznym charakterze odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników Państwowego Biura Śledczego z zestawu własnych podstaw normatywnych, faktycznych i procesowych, które umożliwiają rozróżnienie rodzajów odpowiedzialności. Sformułowano szereg cech odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników Państwowego Biura Śledczego, które odróżniają ją od innych rodzajów odpowiedzialności prawnej.

Słowa kluczowe: dyscyplina, dyscyplina służbowa, odpowiedzialność dyscyplinarna, urzędnik państwowy, pracownik Państwowego Biura Śledczego, wykroczenie dyscyplinarne, egzekwowanie dyscyplinarne.

DISCIPLINARY RESPONSIBILITY OF STATE INVESTIGATION BUREAU EMPLOYEES: RELATIONSHIP WITH OTHER TYPES OF LEGAL RESPONSIBILITY

Andriy Maksymovych

*Postgraduate Student at the Scientific Laboratory on Preventive Problems Activities
and Prevention of Corruption*

National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-0279-2991

e-mail: AndMaksymovyc99@ukr.net

Abstract. The article analyzes the scientific and regulatory provisions relating to disciplinary liability of employees of the State Bureau of Investigation, in particular, a comparative analysis of disciplinary liability of employees of the State Bureau of Investigation with other types of legal liability, which allowed to analyze the legal nature and characteristics of this type the grounds on which it should be distinguished from other types of legal liability in order to eliminate possible manifestations of “mixing” or their unjustified identification. As a result of the study of the relationship between disciplinary liability of employees of the State Bureau of Investigation and other types of legal liability (administrative, criminal, civil), an opinion was made on the independent, special, specific nature of disciplinary liability of employees of the State Bureau of Investigation the ability to distinguish between types of liability. A number of features of disciplinary liability of employees of the State Bureau of Investigation have been formulated, which distinguish it from other types of legal liability.

Key words: discipline, service discipline, disciplinary responsibility, civil servant, State Bureau of Investigation employee, disciplinary misconduct, disciplinary sanction.

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ: СПІВВІДНОШЕННЯ З ІНШИМИ ВИДАМИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Андрій Максимович

аспірант наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції

Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-0279-2991

e-mail: AndMaksymovyc99@ukr.net

Анотація. У статті проаналізовано наукові та нормативні положення, що стосуються дисциплінарної відповідальності працівників Державного бюро розслідувань, зокрема проведено порівняльний аналіз дисциплінарної відповідальності працівників Державного бюро розслідувань з іншими видами юридичної відповідальності, що дало змогу проаналізувати правову сутність і характерні особливості саме такого виду відповідальності, а також виокремити специфічні підстави, за якими варто відмежовувати її від інших різновидів юридичної відповідальності задля усунення можливих проявів «змішування» або безпідставного їх ототожнення. Унаслідок дослідження співвідношення дисциплінарної відповідальності працівників Державного бюро розслідувань з іншими видами юридичної відповідальності (адміністративною, кримінальною, цивільно-правовою) зроблено висновок про самостійний, особливий, специфічний характер дисциплінарної відповідальності працівників Державного бюро розслідувань із сукупністю власних нормативних, фактичних і процесуальних підстав, які дають можливість розрізняти види відповідальності. Сформульовано низку особливостей дисциплінарної відповідальності працівників Державного бюро розслідувань, які вирізняють її з-поміж інших видів юридичної відповідальності.

Ключові слова: дисципліна, службова дисципліна, дисциплінарна відповідальність, державний службовець, працівник Державного бюро розслідувань, дисциплінарний проступок, дисциплінарне стягнення.

Вступ. Порівняння дисциплінарної відповідальності працівників Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) з іншими видами юридичної відповідальності дасть змогу проаналізувати правову сутність і характерні особливості саме такого виду відповідальності, а також виокремити специфічні підстави, за якими варто відмежовувати її від інших різновидів юридичної відповідальності задля усунення можливих проявів «змішування» або безпідставного їх ототожнення.

Основна частина. Не зупиняючись детально на з'ясуванні сутності поняття «юридична відповідальність», варто враховувати, що нею називають «регламентовану правовими нормами реакцію з боку уповноважених суб'єктів на діяння фізичних або юридичних осіб (колективних суб'єктів), що можуть мати вираз у недотриманні встановлених законом заборон, невиконанні встановлених законом обов'язків, порушенні цивільно-правових зобов'язань, нанесенні шкоди або завданні збитків і виражену у застосуванні до осіб, що вчинили такі діяння, засобів впливу, які тягнуть за собою позбавлення особистого, майнового або організаційного характеру (Lukianets, 2004: 5)». Так, варто виокремити особливі риси, які характерні для юридичної відповідальності загалом (і які поширюються на всі її види):

1) нормативна врегульованість;

- 2) прояв реакції з боку держави (в особі уповноважених на це органів);
- 3) може застосовуватися до фізичних або юридичних осіб (що перебувають у будь-якому правовому статусі);
- 4) підставою застосування є недотримання (норм, обмежень, заборон), невиконання (правил, обов'язків), порушення (зобов'язань), нанесення шкоди або завдання збитків;
- 5) проявляється в застосуванні засобів впливу (у формі позбавлення особистого, майнового або організаційного характеру).

Відповідно до ч. 2 ст. 61 Конституції України, юридична відповідальність особи має індивідуальний характер (The Constitution of Ukraine, 1996). На думку В.М. Василенко, правопорушення, учинені державними службовцями, характеризуються «підвищеною небезпекою, а отже, мають супроводжуватися підвищеною юридичною відповідальністю, оскільки безпосередньо зачіпають інтереси держави, встановлений у суспільстві правопорядок, права та свободи громадян» (Vasylenko, 2012: 167).

Ведучи мову про види юридичної відповідальності, варто брати до уваги, що «у науковій доктрині до сих пір не розроблено єдиних критеріїв класифікації різновидів юридичної відповідальності та не розроблено якісної системи, в яку б вміщувались усі види відповідальності, що так чи інакше існують в правовій системі. Відсутність такої системи, ключових критеріїв необхідних для запровадження та скасування видів юридичної відповідальності призводить до виникнення таких видів юридичної відповідальності, які інколи відрізняються один від одного лише незначними ознаками» (Shemelynets, 2017: 37). Можна зустріти в науковій літературі точки зору щодо поділу юридичної відповідальності за різними критеріями, наприклад, на каральну та відновлювальну, публічно-правову та приватноправову тощо. Тому доцільним пропонується досліджувати співвідношення дисциплінарної відповідальності працівників ДБР з іншими видами юридичної відповідальності з урахуванням стандартного, традиційного, або класичного теоретико-правового підходу до виокремлення видів юридичної відповідальності (зокрема залежно від виду правопорушення та способу покладення відповідальності), серед яких – кримінальна, адміністративна, дисциплінарна, цивільно-правова.

Перш ніж проводити порівняльну характеристику, варто з'ясувати, які критерії для цього варто використовувати. Наприклад, О.С. Літошенко, аналізуючи погляди вітчизняних і зарубіжних науковців, поділяє відповідальність на окремі види за галузевим критерієм і виокремлює кримінально-правову, цивільно-правову, адміністративно-правову, матеріальну й дисциплінарну відповідальність. До того ж науковець розрізняє відповідальність за порядком притягнення до неї – «відповідальність, яку накладено судовими органами, і відповідальність, що застосовується в адміністративному порядку» (Litoshenko, 2004: 50–51). Проте необхідно брати до уваги нормативну підставу, тобто конкретні норми права, які містяться в нормативно-правових актах, регламентують належну поведінку та за порушення яких передбачено відповідне реагування держави. Також варто враховувати фактичну підставу відповідальності – вид протиправної поведінки, який учиняє особа, що має наслідком застосування до неї заходів впливу. Окрім того, варто зважати й на процедурну (або процесуальну) підставу: які саме органи уповноважені застосовувати, до кого можна застосовувати, який порядок передбачений, які правові наслідки можуть настати. У цьому контексті пропонується не ототожнювати процедурну та процесуальну підстави, хоча вони й мають багато спільних рис і схожий алгоритм застосування. Проте процесуальний характер має сфера притягнення до кримінальної відповідальності (кримінальний процес), вирішення в судовому порядку питань щодо відшкодування завданої шкоди (цивільний процес), винесення судом рішення щодо притягнення до адміністративної відповідальності (адміністративно-деліктний процес). Натомість притягнення працівників ДБР до дисциплінарної відповідальності (дисциплінарні процедури), притягнення до адміністративної відповідальності на підставі рішення адміністративно-юрисдикційних органів (адміністративно-юрисдикційні процедури) мають саме процедурний характер.

Розпочати дослідження питань співвідношення дисциплінарної відповідальності працівників ДБР пропонується саме з порівняння її з адміністративною відповідальністю через спільну сферу регульовального впливу. У цьому контексті, наприклад, Д.С. Припутень приділяє детальну увагу доведенню тези, що дисциплінарна відповідальність публічних службовців (серед яких і працівники ДБР) є сферою адміністративно-правового регулювання, виокремлюючи такі причини: «1) застосування відповідних дисциплінарних стягнень пов'язується з необхідністю забезпечення реалізації публічного інтересу, належного виконання функцій держави, що є змістовним наповненням компетенції органу державної влади чи місцевого самоврядування; 2) необхідне встановлення імперативного прозорого механізму притягнення до дисциплінарної відповідальності публічних службовців, що не є характерною ознакою дисциплінарної відповідальності працівників за законодавством про працю; 3) звільнення з публічної служби в разі його застосування як заходу запобігання корупції також належить до адміністративних процедур, адже його реалізація спрямована на задоволення публічного інтересу» (Pryputen, 2019: 18). Підтримуючи загалом науковця, варто відзначити тісний взаємозв'язок і взаємовплив між дисциплінарною відповідальністю працівників ДБР та адміністративно-правовим регулюванням. Однак це не дає підстави для ототожнення дисциплінарної відповідальності з адміністративною відповідальністю. В.В. Галушко вважає, що основний критерій відмежування адміністративної відповідальності від дисциплінарної полягає в тому, що «остання накладається на працівника керівником, якому він безпосередньо підпорядкований по роботі (службі). Вона є обов'язком працівника понести покарання, передбачене нормами законодавства про працю, за протиправне невиконання

чи неналежне виконання своїх трудових обов'язків. Підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності є дисциплінарний проступок» (Halunko at all, 2018: 190). В.К. Колпаков узагальнено підсумовує, що «найчастіше в українському адміністративному праві зустрічаються такі визначення поняття адміністративної відповідальності: 1) адміністративна відповідальність – це застосування до правопорушника заходів примусу (Л.В. Коваль, Ю.П. Битяк, В.В. Зуй); 2) адміністративна відповідальність – це визначення обмежень майнових, а також особистих благ та інтересів за здійснення адміністративних правопорушень (Є.В. Додін); 3) адміністративна відповідальність – це сукупність адміністративних правовідносин, які виникають у зв'язку із застосуванням до суб'єкта проступку адміністративних стягнень (І.П. Голосніченко); 4) адміністративна відповідальність – це примусове, з додержанням встановленої процедури, застосування правомочним суб'єктом передбачених законодавством за вчинення адміністративного проступку заходів впливу, які виконані правопорушником (А.П. Ключніченко)» (Kolpakov, 2008: 76). У зв'язку із цим можна вважати, що адміністративна відповідальність працівників ДБР – це застосування уповноваженими органами заходів адміністративного примусу (зокрема адміністративних стягнень) до суб'єктів учинення адміністративних правопорушень.

Нормативною підставою застосування заходів адміністративної відповідальності до працівників ДБР є здебільшого норми Кодексу пр. адміністративні правопорушення (далі – КпАП) України й інших законів (наприклад, Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 тощо). Варто брати до уваги, що не завжди може (і в окремих випадках не повинен) ураховуватися статус працівника ДБР під час притягнення його до адміністративної відповідальності. Так, наприклад, при вчиненні адміністративних правопорушень т. зв. «загальної спрямованості» (наприклад, у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху; у галузі житлових прав; тих, що посягають на громадський порядок тощо), які вчинені працівником ДБР, він притягається на загальних підставах, що поширюються на всіх деліктоздатних фізичних осіб, без урахування їхньої професійної належності. Однак у ст. 14 КпАП України містяться положення щодо адміністративної відповідальності посадових осіб, а саме: «посадові особи підлягають адміністративній відповідальності за адміністративні правопорушення, пов'язані з недодержанням установлених правил у сфері охорони порядку управління, державного і громадського порядку, природи, здоров'я населення та інших правил, забезпечення виконання яких входить до їх службових обов'язків» (Code of Ukraine on Administrative Offenses, 1984). Проте ні КпАП України, ні Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015, ні Закон України «Про Державне бюро розслідувань» не містять визначення поняття «посадова особа» від 12.11.2015. Водночас саме з урахуванням професійної належності (як працівник ДБР) особа може бути суб'єктом учинення адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією (наприклад, ст. 172-4 КпАП України «Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності», ст. 172-5 «Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків», ст. 172-6 «Порушення вимог фінансового контролю», ст. 172-7 «Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів», ст. 172-8 «Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень» тощо), і, відповідно, притягнута до адміністративної відповідальності. Отже, нормативною підставою адміністративної відповідальності працівника ДБР є наявність у його діях ознак складу адміністративного правопорушення. Окрім того, ч. 2 ст. 15 КпАП України закріплює положення, що особи, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів або спеціальних положень про дисципліну (до таких осіб належать і працівники ДБР), у випадках, прямо передбачених ними, несуть за вчинення адміністративних правопорушень дисциплінарну відповідальність, а в інших випадках – адміністративну відповідальність на загальних підставах (Code of Ukraine on Administrative Offenses, 1984). Отже, особливістю адміністративної відповідальності працівників ДБР є її дисциплінарно-адміністративний характер. Тобто працівники ДБР за вчинення адміністративних проступків як спеціальні суб'єкти несуть відповідальність за Дисциплінарним статутом Національної поліції України (оскільки на осіб рядового й начальницького складу ДБР, згідно з абз. 2 ч. 6 ст. 14 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 р. поширюється Дисциплінарний статут Національної поліції України).

Фактичною підставою притягнення до адміністративної відповідальності працівника ДБР є вчинення ним адміністративного правопорушення. Відповідно до легальної дефініції, адміністративним правопорушенням (проступком) є протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління й за яку законом передбачено адміністративну відповідальність (ст. 9 КпАП України). Тобто із цих нормативних положень можна сформулювати ознаки адміністративного правопорушення: протиправність (заборона дій, яка передбачена адміністративною нормою), винність (дія, учинена умисно або з необережності), караність (за вчинення таких дій застосовуються заходи відповідальності), суспільна шкідливість (завдає або створює загрозу заподіяння шкоди об'єктам адміністративно-правової охорони). Так, можна зробити загальний висновок, що адміністративне правопорушення й дисциплінарний проступок мають схожі ознаки: протиправність, винність, караність і вчиняються у формі дії (бездіяльності). Однак А.О. Неугодніков стверджує, що «адміністративна відповідальність відрізняється від дисциплінарної тим, що суб'єкт адміністративного правопорушення не знаходиться в службовій залежності від органу або посадової особи, що притягує його до адміністративної відповідальності. Адміністративна відповідальність застосовується органами або особами, з якими порушник не зв'язаний стосунками підпорядкування по роботі або службі» (Neuhodnikov, 2009: 358–359).

Процесуальні (якщо говоримо про притягнення до відповідальності на підставі рішення суду) та процедурні (у випадку притягнення до відповідальності на підставі рішення адміністративно-юрисдикційних органів) визначені КпАП України. Зокрема, мова йде про перелік органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення (ст. 213 КпАП України); особливості провадження у справах про адміністративні правопорушення; стягнення, які можуть застосовуватися до правопорушника, серед яких – попередження; штраф; оплатне вилучення предмета, який став знаряддям учинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; конфіскація; позбавлення спеціального права; позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; громадські роботи; виправні роботи; суспільно корисні роботи; адміністративний арешт тощо (ст. 24 КпАП України).

Щодо кримінальної відповідальності працівників ДБР варто зауважити на відсутності відповідної легальної дефініції (як і самого поняття «кримінальна відповідальність»). Тому варто враховувати зміст такого визначення, запропонований у доктринальних джерелах, а саме: «один з видів юридичної відповідальності, суть якого полягає в осуді від імені держави за вироком суду особи, яка вчинила злочин, і застосуванні до неї державного примусу у формі покарання або інших заходів кримінальної відповідальності» (Shkola, 2012: 150); «урегульований нормами права обов'язок особи, що вчинила злочин, підлягати певним заходам негативного впливу та перетерплювати передбачені законом обмеження» (Kuznietsov at all, 2011: 26); «закріплена в кримінальному законі оцінка від імені держави в особі уповноважених нею органів конкретного діяння як злочину» (Aleksandrov at all, 2009: 35) тощо.

Нормативну підставу кримінальної відповідальності працівників ДБР становить Кримінальний кодекс України (Criminal Code of Ukraine, 2001) (далі – КК України), який ґрунтується на Конституції України та загально визначених принципах і нормах міжнародного права. Відповідно до ст. 18 КК України, суб'єктом кримінального правопорушення є фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно може наставати кримінальна відповідальність. Однак варто враховувати, що серед суб'єктів виокремлюється й спеціальна категорія – службові особи. Службовими особами є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління зі спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом. З огляду на це, можна зробити висновок, що працівник ДБР може бути притягнутий до кримінальної відповідальності як загальний суб'єкт (без урахування його професійного статусу) або ж як службова особа (у розумінні змісту такого поняття в КК України). Окрім того, варто зауважити, що в КК України є окремий розділ, що містить перелік кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, а саме: «Зловживання владою або службовим становищем» (ст. 364), «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу» (ст. 365), «Службове підроблення» (ст. 366), «Неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» (ст. 366-3), «Службова недбалість» (ст. 367), «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою» (ст. 368) тощо.

Тут варто зауважити, що М.О. Кабаченко називає характерною рисою відмінності дисциплінарної відповідальності від кримінальної «форму стягнень. Дисциплінарне покарання є менш тяжким та не призводить до ізоляції від суспільства (обмеження чи позбавлення волі в кримінальному процесі) та такого специфічного статусу як судимість» (Kabachenko, 2013: 68). Л.С. Єрмоленко-Князева, досліджуючи взаємозв'язок дисциплінарної відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності, стверджує, що «від кримінальної відповідальності дисциплінарна відрізняється тим, що перша застосовується за діяння, що є суспільно небезпечними. При цьому автор пропонує враховувати елементи суспільної небезпеки: її ступінь (обсяг), а також кількісний фактор (повторюваність, рецидив)» (Iermolenko-Kniazieva, 2017: 33).

Фактичною підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК України. Варто зазначити, що з 01.07.2020 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 (On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Simplification of Pre-trial Investigation of Certain Categories of Criminal Offenses, 2018), відповідно до положень якого запроваджується нова класифікація протиправних діянь у КК України.

Так, нормативно закріплено загальне й широкі за змістом поняття кримінального правопорушення. Відповідно до ст. 11 КК України, кримінальним правопорушенням є передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), учинене суб'єктом кримінального правопорушення. І водночас не є кримінальним правопорушенням дія або бездіяльність, яка хоча формально й містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого КК України, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла й не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі. З урахуванням класифікації кримінальних правопорушень вони поділяються на кримінальні проступки та злочини. Відповідно до ст. 12 КК України, кримінальним проступком є передбачене КК України діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у вигляді штрафу в розмірі не більше

трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі. А злочини поділяються на нетяжкі (за вчинення якого передбачене основне покарання у вигляді штрафу в розмірі не більше десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше п'яти років), тяжкі (за вчинення якого передбачене основне покарання у вигляді штрафу в розмірі не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше десяти років) та особливо тяжкі (за вчинення якого передбачене основне покарання у вигляді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічного позбавлення волі). Такий «оновлений» підхід до класифікації кримінальних порушень вимагає необхідності розмежування дисциплінарних проступків, адміністративних проступків, кримінальних проступків.

Процесуальні підстави закріплені в нормах КК України й передбачають особливості призначення покарання; правові наслідки судимості. Результатом притягнення до кримінальної відповідальності може бути застосування судом покарань до осіб, визнаних винними в учиненні кримінального правопорушення (штраф; позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу; позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; громадські роботи; виправні роботи; службові обмеження для військовослужбовців; конфіскація майна; арешт; обмеження волі; тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців; позбавлення волі на певний строк; довічне позбавлення волі (ст. 51 КК України)).

Цивільно-правова відповідальність істотно відрізняється від попередньо проаналізованих, адже має приватноправовий характер. Так, Н.М. Оніщенко слушно зауважує, що «від цивільно-правової дисциплінарна відповідальність відрізняється своїм публічним характером і сферою застосування, тобто санкціонується державою, застосовується у публічно-правових відносинах» (Onishchenko at all, 2013: 278). Загалом у навчальних і наукових джерелах цивільно-правова відповідальність визначається як «застосування до правопорушника у випадку здійснення ним протиправних дій або бездіяльності передбачених договором чи законом заходів державного примусу у вигляді додаткових цивільно-правових обов'язків майнового характеру» (Mugonenko, 2011: 29); «покладення на правопорушника несприятливих правових наслідків, які виявляються у позбавленні його певних прав або в заміні невиконаного обов'язку новим, або додатковим (формами можуть бути: відшкодування збитків, сплата неустойки, втрата завдатку, конфіскація майна, компенсація моральної (немайнової) шкоди і т. ін.)» (Kharitonov at all, 2001: 120) або ж як «майнова відповідальність, що виникає у разі неправомірних дій, невиконання договірних зобов'язань, заподіяння особистої чи майнової шкоди» (Kharytonov at all, 2002: 512). Тобто за настання наслідків цивільно-правової відповідальності можна спостерігати більш майновий вплив на особу порушника. Нормативною підставою цивільно-правової відповідальності є здебільшого положення Цивільного кодексу України (Civil Code of Ukraine, 2003) (далі – ЦК України), адже саме вони визначають правові наслідки неналежного виконання, невиконання зобов'язань, питання відшкодування завданої шкоди. Наприклад, у ЦК України передбачено положення щодо відшкодування шкоди, завданої органом державної влади (ст. 1173), завданої посадовою або службовою особою органу державної влади (ст. 1174), завданої органом державної влади (ст. 1175), завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування (ст. 1176) тощо. У цьому контексті, урахуовуючи норми ЦК України, можна вважати, що шкода, завдана працівником ДБР, за загальним правилом, відшкодовується державою незалежно від вини працівника ДБР. Ці норми цілком відповідають закріпленому в Конституції України праву на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень (ст. 56). Водночас варто враховувати й положення, що регламентують право зворотної вимоги до винної особи. Так, відповідно до ст. 1191 ЦК України, особа, яка відшкодувала шкоду, завдану іншою особою, має право зворотної вимоги (регресу) до винної особи в розмірі виплаченого відшкодування, якщо інший розмір не встановлений законом. Тобто у випадку відшкодування шкоди, завданої працівником ДБР, держава має до нього право зворотної вимоги (регресу). За загальним правилом, фактичними підставами цивільно-правової відповідальності є передбачений законом склад правопорушення – сукупність таких елементів: наявність шкоди, протиправності, вини та причинного зв'язку між винними протиправними діями й наслідками негативного характеру (Zaika, 2014: 9). Однак із цим не погоджуються М.І. Брагінський і В.В. Вітрянський, які вважають, що єдиною підставою цивільно-правової відповідальності є «порушення суб'єктивних цивільних прав, а не нав'язана кримінальним правом підстава відповідальності – правопорушення з відповідним складом» (Braginskii, 2000: 710). Застосовуючи такі положення щодо цивільно-правової відповідальності працівника ДБР, можна вважати, що її підставою є заподіяння шкоди. Відповідальність за шкоду, завдану державним службовцем, державний орган несе в разі, коли такі дії мають службовий характер. Якщо шкода заподіяна службовою особою в робочий час під час виконання службових обов'язків, вона відшкодовується не органом, а безпосередньо винною посадовою особою (Kovbasiuk, 2011: 76). Процесуальні особливості відшкодування шкоди визначені в ЦК України, а також можуть установлюватися окремими законами (наприклад, Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» від 01.12.1994 (About the order of compensation of the damage caused to the citizen by illegal actions of the bodies carrying out operatively-search

activity, bodies of pre-judicial investigation, prosecutor's office and court, 1994). Способи відшкодування шкоди також визначаються цивільним законодавством. Зокрема, якщо інше не встановлено законом, з урахуванням обставин справи суд за вибором потерпілого може зобов'язати особу, яка завдала шкоди майну, відшкодувати її в натурі (передати річ того ж роду й такої ж якості, полагодити пошкоджену річ тощо) або відшкодувати завдані збитки в повному обсязі.

Висновки. Отже, порівнюючи дисциплінарну відповідальність працівників ДБР з іншими видами юридичної відповідальності (адміністративною, кримінальною, цивільно-правовою), можна стверджувати про самостійний, особливий, специфічний характер дисциплінарної відповідальності працівників ДБР із сукупністю власних нормативних, фактичних і процесуальних підстав, які дають можливість розрізняти види відповідальності. Особливостями дисциплінарної відповідальності працівників ДБР, які вирізняють її з-поміж інших видів юридичної відповідальності, є: 1) наявність службового підпорядкування між особою, яка притягає, й особою, яку притягають до дисциплінарної відповідальності (на відміну від адміністративної відповідальності, де рішення приймають спеціально уповноважені на це адміністративні органи та суд, а також на відміну від кримінальної та цивільно-правової, де також рішення виносить суд); 2) учинення спеціального виду порушення норм – дисциплінарного проступку, який полягає в порушенні службової дисципліни або посадових обов'язків (на відміну від адміністративного правопорушення, різновидів кримінальних правопорушень, цивільно-правового делікту, завдання майнової шкоди); 3) спеціальне нормативно-правове регулювання, що здійснюється на підставі законодавства щодо функціонування ДБР, законодавства про державну службу і трудового законодавства (на відміну від адміністративного, кримінального та цивільного законодавства); 4) застосування специфічних санкцій як результату застосування відповідальності – дисциплінарних стягнень (на відміну від адміністративних стягнень, кримінальних покарань, обов'язку відшкодувати шкоду). Ці ознаки дають змогу продемонструвати унікальний ресурс дисциплінарної відповідальності працівників ДБР та її значення для регулювання службових відносин.

Список використаних джерел:

1. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, М.В. Володько та ін. 5-е вид., перероб. та доп. Київ : Атіка, 2009. 408 с.
2. Брагинский М.И. Договорное право. Книга вторая: Договоры о передаче имущества. Москва : Статут, 2000. 800 с.
3. Василенко В.М. Дисциплінарна відповідальність працівників ветеринарної міліції: підстави, порядок та особливості дисциплінарного провадження. *Право і безпека*. 2012. № 2 (44). С. 167–170.
4. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтєвський, О. Кузьменко, С. Стеценко та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
5. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. Акад. держ. упр. при Президенті України ; наук.-ред. колегія : Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ : НАДУ, 2011. Т. 6 : Державна служба / наук.-ред. колегія : С.М. Серьогін, В.М. Сороко та ін. 524 с.
6. Єрмоленко-Князева Л.С. Взаємозв'язок дисциплінарної відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2017. Вип. 26. С. 31–34.
7. Заїка Р.Ю. Юридична природа цивільно-правової відповідальності без вини. *Юридична наука*. 2014. № 5. С. 7–14.
8. Кабаченко М.О. Дисциплінарна відповідальність: актуальні питання. *Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. Серія «Правознавство»*. 2013. Т. 18. Вип. 2. С. 64–71.
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.
10. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 256 с.
11. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
12. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.
13. Кузнецов В.В., Савченко А.В. Кримінальне право України: питання та задачі для підготовки до вступних, семестрових та державних екзаменів : навчальний посібник. 2-е вид., доп. та перероб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 392 с.
14. Літошенко О.С. Адміністративна відповідальність в системі юридичної відповідальності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Київський національний економічний ун-т. Київ, 2004. 201 с.
15. Лук'янець Д.М. Типологія юридичної відповідальності. *Юридична Україна*. 2004. № 3. С. 4–10.
16. Мироненко В.П. Цивільно-правово відповідальність як вид юридичної відповідальності. *Юридична наука*. 2011. № 6. С. 24–30.
17. Неугодніков А.О. Дисциплінарна відповідальність у адміністративному праві України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. № 46. С. 357–362.
18. Юридична відповідальність: проблеми виключення та звільнення : монографія / Н.М. Оніщенко та ін. Донецьк : Кальміус, 2013. 423 с.
19. Припутень Д.С. Примус у службовому праві: теорія, досвід та практика реалізації : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2019. 38 с.
20. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22.11.2018 р. № 2617-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 17. Ст. 71.

21. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 01.12.1994 р. № 266/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 1. Ст. 1.
22. Харитонов Е.О., Саниахметова Н.А. Гражданское право: Частное право. Цивилистика. Физические лица. Юридические лица. Вещное право. Обязательства. Виды договоров. Авторское право. Представительство : учебное пособие. Киев : А.С.К., 2001. 799 с.
23. Харитонов Е.О., Калітенко О.М., Зубар В.М. Цивільне та сімейне право України у запитаннях та відповідях. Харків : ТОВ «Одіссей», 2002. 630 с
24. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.
25. Шемелинець І.І. До питання класифікації видів юридичної відповідальності. *Закарпатські правові читання*. 2017. Том 1. С. 36–41.
26. Школа С.М. Кримінальна відповідальність: загальна характеристика та форми реалізації. *Право і суспільство*. 2012. № 6. С. 149–153.

References:

1. Aleksandrov Yu.V., Antypov V.I., Volodko M.V. ta in. (2009). Kryminalne pravo Ukrainy [Criminal law of Ukraine]. Zahalna chastyna : pidruchnyk. 5-e vyd., pererob. ta dop. K. : Atika, 408 p.
2. Braginskii M.I. (2000). Dogovornoie pravo [Contract law]. Kniga vtoroia: Dogovory o peredache imushchestva. M.: Statut. 800 p. [in Russian].
3. Vasylenko V.M. (2012). Dystsyplinarna vidpovidalnist pratsivnykiv veterynarnoi militsii: pidstavy, poriadok ta osoblyvosti dystsyplinarnoho provadzhennia [Disciplinary liability of veterinary police officers: grounds, procedure and features of disciplinary proceedings]. *Pravo i bezpeka*. 2012. № 2 (44). pp. 167–170 [in Ukrainian].
4. Halunko V., Dikhtiiivskyyi P., Kuzmenko O., Stetsenko S. ta in. (2018). Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]. Povnyi kurs : pidruchnyk. Kherson: OLDI-PLIuS. 446 p. [in Ukrainian].
5. Kovbasiuk Yu.V. (holova nauk.-red. kolehii) (2011). Entsyklopediia derzhavnogo upravlinnia [Encyclopedia of Public Administration] : u 8 t. / Nats. Akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy; ta in. K.: NADU, 2011. T. 6. 524 p. [in Ukrainian].
6. Iermolenko-Kniazieva L.S. (2017). Vzaiemozviazok dystsyplinarnoi vidpovidalnosti z inshymy vydamy yurydychnoi vidpovidalnosti [Relationship between disciplinary liability and other types of legal liability]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia : Yurysprudentsiia*. Vyp. 26. pp. 31–34 [in Ukrainian].
7. Zaika R.Iu. (2014). Yurydychna pryroda tsyvilno-pravovoi vidpovidalnosti bez vyny [The legal nature of civil liability without fault]. *Yurydychna nauka*. № 5. pp. 7–14 [in Ukrainian].
8. Kabachenko M.O. (2013). Dystsyplinarna vidpovidalnist: aktualni pytannia [Disciplinary liability: current issues]. *Visnyk ONU im. I.I. Mechnykova. Seriia: Pravoznavstvo*. T. 18. Vyp. 2. pp. 64–71 [in Ukrainian].
9. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on Administrative Offenses] vid 07.12.1984 r. № 8073-X. Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR. 1984. № 51. St. 1122 [in Ukrainian].
10. Kolpakov V.K. (2008). Administratyvna vidpovidalnist (administratyvno-deliktnie pravo) [Administrative liability (administrative tort law)]: navchalnyi posibnyk. K.: Yurinkom Inter. 256 p. [in Ukrainian].
11. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine] vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. № 30. St. 141 [in Ukrainian].
12. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] vid 05.04.2001 r. № 2341-III. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2001. № 25. St. 131 [in Ukrainian].
13. Kuznietsov V.V., Savchenko A.V. (2011). Kryminalne pravo Ukrainy: pytannia ta zadachi dlia pidgotovky do vstupnykh, semestrovnykh ta derzhavnykh ekzameniv [Criminal law of Ukraine: questions and tasks for preparation for entrance, semester and state exams]: navch. posib. 2-e vyd., dop. ta pererob. K. : Tsentri uchbovoi literatury. 392 p. [in Ukrainian].
14. Litoshenko O.S. (2004). Administratyvna vidpovidalnist v systemi yurydychnoi vidpovidalnosti [Administrative liability in the system of legal liability]: dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / Kyivskyyi natsionalnyi ekonomichnyi un-t. K. 2001 p. [in Ukrainian].
15. Lukianets D.M. (2004). Typolohiia yurydychnoi vidpovidalnosti [Typology of legal responsibility]. *Yurydychna Ukraina*. № 3. pp. 4–10 [in Ukrainian].
16. Myronenko V.P. (2011). Tsyvilno-pravova vidpovidalnist yak vyd yurydychnoi vidpovidalnosti [Civil liability as a type of legal liability]. *Yurydychna nauka*. № 6. pp. 24–30 [in Ukrainian].
17. Neuhodnikov A.O. (2009). Dystsyplinarna vidpovidalnist u administratyvnomu pravi Ukrainy [Disciplinary liability in the administrative law of Ukraine]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. № 46. pp. 357–362 [in Ukrainian].
18. Onishchenko N.M. ta in. (2013). Yurydychna vidpovidalnist: problemy vykliuchennia ta zvilnennia [Legal liability: problems of exclusion and dismissal]: monohrafiia. Donetsk : Kalmius. 423 p. [in Ukrainian].
19. Pryputen D.S. (2019). Prymus u sluzhbovomu pravi: teoriia, dosvid ta praktyka realizatsii [Coercion in service law: theory, experience and practice of implementation]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia doktora yuryd. nauk : 12.00.07. Zaporizhzhia. 38 p. [in Ukrainian].
20. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo sproshchennia dosudovoho rozsliduvannia okremykh katehori kryminalnykh pravoporushen [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Simplification of Pre-trial Investigation of Certain Categories of Criminal Offenses]: Zakon Ukrainy vid 22.11.2018 r. № 2617-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2019. № 17. St. 71 [in Ukrainian].
21. Pro poriadok vidshkoduvannia shkody, zavdanoi hromadianynovi nezakonnymy diiamy orhaniv, shcho zdiisniuit operatyvno-rozshukovu diialnist, orhaniv dosudovoho rozsliduvannia, prokuratury i sudu [About the order of compensation

- of the damage caused to the citizen by illegal actions of the bodies carrying out operatively-search activity, bodies of pre-judicial investigation, prosecutor's office and court]: *Zakon Ukrainy vid 01.12.1994 r. № 266/94-VR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1995. № 1. St. 1 [in Ukrainian].*
22. Kharitonov E.O., Saniakhmetova N.A. (2001). *Grazhdanskoe pravo: Chastnoe pravo. Teivilistika. Fizicheskie litca. Iuridicheskie litca. Veshchnoe pravo. Obiazatelstva. Vidy dogovorov. Avtorskoe pravo. Predstavitelstvo [Civil law: Private law. Civilism. Individuals. Legal entities. Real right. Obligations. Types of contracts. Copyright. Representation]: Ucheb. posobie. K.: A.S.K. 799 p. [in Russian].*
 23. Kharytonov Ye.O., Kalitenko O.M., Zubar V.M. (2002). *Tsyvilne ta simeine pravo Ukrainy u zapytanniakh ta vidpovidiakh [Civil and family law of Ukraine in questions and answers]: Kh.: TOV «Odissei». 630 p. [in Ukrainian].*
 24. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [Civil Code of Ukraine] vid 16.01.2003 r. № 435-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. № 40. St. 356 [in Ukrainian].*
 25. Shemelynets I.I. (2017). *Do pyttannya klasyfikatsii vydiv yurydychnoi vidpovidalnosti [On the question of classification of types of legal liability]. Zakarpatski pravovi chytannia. Tom 1. pp. 36–41 [in Ukrainian].*
 26. Shkola S.M. (2012). *Kryminalna vidpovidalnist: zahalna kharakterystyka ta formy realizatsii [Criminal liability: general characteristics and forms of implementation]. Pravo i suspilstvo. № 6. pp. 149–153 [in Ukrainian].*

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.24>

CECHY NOWOCZESNEJ UMOWY DOSTAWY

Yulia Mamchenko

student Międzyregionalnej Akademii Zarządzania Personelem (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-1589-9728

e-mail: YuliaMamchenko@ukr.net

Adnotacja. Znaczenie artykułu polega na tym, że umowa dostawy jest jednym z rodzajów umów regulujących zobowiązania do przeniesienia własności. Wyjaśnia to szerokie zastosowanie umowy dostawy w obrocie nieruchomościami. Obecnie obowiązujące przepisy w różny sposób określają treść umowy dostawy. Tak więc Kodeks Cywilny Ukrainy traktuje ją jako rodzaj umowy sprzedaży. Ale Kodeks Gospodarczy Ukrainy traktuje dostawę jako odrębny, niezależny rodzaj umowy, która jest główną formą logistyki i sprzedaży produktów do celów produkcyjnych i technicznych oraz produktów konsumpcyjnych zarówno własnej produkcji, jak i zakupionych od innych podmiotów gospodarczych. Ustalono, że umowa kontraktacji produktów rolnych ma następujące cechy: konkretny przedmiot – produkty rolne, cechy składu podmiotowego, cechy treści umowy (powierzenie stronom określonych obowiązków). Podział na odrębną grupę umów zawieranych na podstawie zamówienia publicznego jest możliwy zgodnie z takim kryterium, jak cechy umowy, cechy składu podmiotowego. W związku z tym analiza teorii, prawa i praktyki pozwala nam zdefiniować umowę dostawy jako umowę podmiotów gospodarczych, na mocy której jedna strona (dostawca) przenosi na własność drugiej strony (nabywcy) towar w celu jego wykorzystania w działalności gospodarczej lub w innych celach niezwiązanych z użytkowaniem osobistym, rodzinnym, domowym lub podobnym, natomiast druga strona zobowiązuje się przyjąć i zapłacić za taki towar.

Słowa kluczowe: dostawa, sprzedawca, towar, ubezpieczenie.

FEATURES OF THE MODERN SUPPLY CONTRACT

Yulia Mamchenko

Applicant

Interregional Academy Personnel Management (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-1589-9728

e-mail: YuliaMamchenko@ukr.net

Abstract. The relevance of the article is that the supply contract is one of the types of contracts governing the obligation to transfer property. This explains the widespread use of the supply contract in property turnover. Current legislation defines the content of the supply contract in different ways. Thus, the Civil Code of Ukraine considers it as a type of contract of sale. Instead, the Commercial Code of Ukraine considers supply as a separate independent type of contract, which is the main form of logistics and marketing of industrial and technical products and consumer goods, both own production and purchased from other businesses. It is determined that the contract of contracting of agricultural products has the following features: specific subject – agricultural products, features of the subject composition, features of the content of the contract (imposition of specific obligations on the parties). Allocation to a separate group of contracts concluded on the basis of a state order is possible by such criteria as the peculiarities of the conclusion of the contract,